

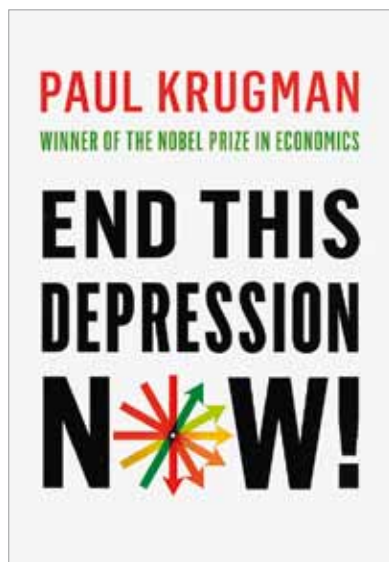
Paul Krugman on kaikille tuttu, yhtä lailla vihattu ja rakastettu taloustieteilijä ja kolumnisti. Hänelle myönnettiin taloustieteen Nobel-palkinto vuonna 2008. Kirjassaan¹ Krugman käsittelee nykyisen talouskriisin taustoja ja sitä, miten kriisistä päästäisiin mahdollisimman nopeasti eroon. Krugmanin blogia² seuranneille kirja ei tarjoa juurikaan uutta – onhan suuri osa kirjan teksteistä julkaistu miltei samassa muodossa blogissa jo aiemmin – mutta uusille lukijoille kirjalla on annettavaa sitäkin enemmän. Kirja on myös johdonmukainen jatke Krugmanin aiemmalle teokselle³ "The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008". Näkökulma on yhdysvaltalaiskeskeinen, mutta kriisin luonteesta ja nykyvaiheesta johtuen myös Euroopan tilannetta analysoidaan useassa luvussa.

Kirja lähtee liikkeelle käymällä läpi talouskriisiin johtanutta kehityskulkua Yhdysvalloissa. Taustoitutus menee asuntomarkkinoiden kuplan ja rahamarkkinainnovaatioiden analysointia syvemmälle, sillä kriisin siemen johdetaan vuosikymmeniä jatkuneesta tuloerojen kasvusta. Vyyhti menee yhä syvemmälle, kun mukaan liitetään taloustieteessä vallalla ollut käsitys, jonka mukaan suhdannevaihteluiden aiheuttamat ongelmat oli lopullisesti selätetty. Krugmanin mukaan nämä tekijät johtivat väärin uskomuksiin, huonoon

¹ HS Kirjat julkaisee Krugmanin teoksen suomennoksen tänä syksynä nimellä "Lopettakaa tämä lama nyt!"

² Ks. <http://krugman.blogs.nytimes.com>.

³ Heikki Taimio arvioi tuon kirjan tämän lehden numerossa 1/2009. HS Kirjat julkaisi sen vuonna 2009 suomennettuna nimellä "Lama – talouskriisin syyt, seuraukset ja korjauskeinot".

Paul Krugman:

End This Depression Now!

New York: W.W. Norton, 2012. 259 s.

Markku Lehmus
Vanhempi tutkija
Palkansaajien tutkimuslaitos
markku.lehmus@labour.fi

politiikkaan ja siihen, että jotkut ihmiset käyttivät systeemiä häikäilemättä hyväkseen. Samalla kirja kumoaa myyttejä siitä, mikä oli kunkin tahon rooli kriisin synnyssä. Krugman muun muassa nuijii suohon republikaaniargumentit, joiden mukaan valtion sekaantuminen asuntoluototukseen oli merkittävä tekijä asuntokuplan kehittämisessä.

Kirjassa pohditaan myös hyvin tarkkaan sitä, miksi Yhdysvalloissa vuonna 2009 tehty elvytyspaketti jäi suhteellisen pieneksi sekä sitä, missä vaiheessa ja miksi fokus siirtyi elvytyksestä budjettivajeisiin. Vaikka keskustelu pyöriikin Yhdysvaltojen ympärillä, on analogia helppo vetää myös Eurooppaan. Oman lukunsa kirjassa saavat myös inflaatiohaukat, jotka näkevät inflaatiopeikon kurkkivan pienimmästäkin merkistä ja jotka ovat osaltaan vaikeuttaneet elvyttävän politiikan harjoittamista.

Enemmän kuin kriisin taustoista kirjassa on kuitenkin kyse siitä, miten kriisiä pitäisi ratkoa juuri nyt. Tässä suhteessa Krugman kuuluukin yhä äänekkäämpään vähemmistöön, joka vastustaa jyrkästi finanssipolitiikan kiristystä nykyisessä taloustilanteessa. Krugmanin

kritiikin kärki kohdistuu leikkaus- ja säästölinjaa ("austerity") kannattaviin tahoihin, joita nimitetään kirjassa ironisesti nimellä "Very Serious People". Termillä viitataan asemaan, jonka tällaisen politiikan kannattajat ovat mediassa ja valtaeliitin keskuudessa saaneet. Sama ilmiö on helppo nähdä myös Suomessa, jossa suurten leikkausten puolesta puhujia pidetään kylminä realisteina, jonkinlaisina "järjen ääninä" ja vakavasti otettavina vastuunkantajina. Se, mitä tällaisesta politiikasta nykyisessä taloustilanteesta todella seuraisi, on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Miten sitten kriisiä pitäisi Krugmanin mielestä hoitaa? Euroopassa keskuspankin tulisi ostaa ongelmamaiden velkakirjoja markkinoilta korkojen alentamiseksi. Euroopan keskuspankin tulisi myös nostaa inflaatiotavoitettaan samalla kun vahvoissa euromaissa, erityisesti Saksassa, tulisi harjoittaa elvyttävää finanssipolitiikkaa. Näin vahvojen euromaiden palkkataso nousisi ja kotimainen kysyntä kasvaisi, mikä taas lisäisi ongelmamaiden vientiä ja kaventaisi niiden kilpailukykyeroa vahvoin euromaihin nähden. Siispä koska alijäämämaiden palkkojen

alentaminen on monella tapaa ongelmallista, nostettaisiinkin sen sijaan palkkoja vahvoissa maissa, mikä aikaansaisi suhteellisen kilpailukyvyn kannalta saman efektin.

Yhdysvalloissa keskuspankki Fedin tulisi lisätä arvopapereiden ostoja ja laajentaa rahoitusohjelmiansa käyttöä, eli sen tulisi jatkaa aiempaa politiikkaansa mutta entistä aggressiivisemmin vähemmän tunnettuja keinojakaan kaihdamatta. Valtion taas tulisi elvyttää lisäämällä julkista kulutusta ja investointeja. Asuntoluottojen kanssa ongelmiin ajautuneille tulisi kohdistaa erilaisia velanhoito-ohjelmia helpotuksineen, jotta saataisiin siivottua asuntomarkkinakuplan jälkiä. Vaikka kaikki nämä keinot ovat poliittisesti vaikeita toteuttaa, se ei Krugmanin mukaan riitä perusteeksi toimettomuudelle.

Krugmanin sanoma on kirkas ja terävä. Samalla on täysin selvää, että Krugmanin avoin ja johdonmukainen keynesiläisyys sekä hyökkäävä ja pamflettimainen esitystapa herättävät vastareaktioita. Ne, keihin kritiikin kärki kohdistuu, tuskin tätä kirjaa lukevat. Ehkä kuitenkin kannattaisi. ■